

BIO, BIBLIOTEK och möjligheter till samarbeten mm

Det finns många gemensamma nämnare och utmaningar för biografernas och bibliotekens aktörer. Skulle Riksföreningen kunna ta på sig en uppgift att för våra medlemmars räkning driva frågan i någon form? Konkret skulle det handla om att ge våra medlemmar verktyg och ingångar för ett närmare samarbete, och vice versa påvisa för biblioteksföreträdare vilka möjligheter biografen kan erbjuda för att biblioteken skall bli bättre i sin mission. Det lär handla om samarbete och samordning. Här följer ett försök till att formulera gemensamma nämnare och utmaningar.

DEN FYSISKA LOKALEN OCH MILJÖN

I ett snart genomdigitaliserat och genom virtualiserat samhälle så bör vi ställa frågan: Vad skall vi göra med alla fysiska gemensamhetsutrymmen i framtiden när dessa inte längre fyller någon annan unik funktion än som just gemensamhetsutrymmen? ***Här står biografen och biblioteket inför liknande strategiska utmaningar.***

ETT DEMOKRATI PERSPEKTIV

Digitaliseringen och virtualiseringen av samhället ger många fördelar. Men det har även skapat utrymme för företeelser som fake news, alternativa fakta, segregering och anonymisering. Dessa förstärker varandra och bidrar till att underminera tilliten till ett öppet demokratiskt samhälle och till den fria åsiktsbildningen. Fysiska gemensamhetsutrymmen kan här spela viktig roll som motkraft. ***Biografer och bibliotek borde som fysiska platser kunna bli mer attraktiva och nödvändiga för medborgarna.***

DEN OFFENTLIGA MILJÖN

Såväl biografer som bibliotek är viktiga delar i den offentliga miljön, dit alla skall vara välkomna och de facto mötas. Biblioteken är i större grad en del av den offentliga miljön än biograferna då ett besök inte kräver någon entréavgift. Biografen har från filmens födelse varit en del av den folkliga kulturen och inte minst på mindre orter så har biografen t.ex. i en samlingslokal eller i ett kulturhus utgjort en viktig del av den lokala offentliga miljön. ***Här skulle biografen kunna ha en del att lära från biblioteket hur trösklar kan minskas. Hur?***

HÅRDVARAN

Bibliotekens ursprungliga hårdvara är boken och det skrivna ordet. Biografernas är filmens och den rörliga bildens. Genom digitaliseringen ändras radikalt villkoren för såväl bibliotek som biografer, på flera sätt. Tekniken gör att utbudet blir obegränsat av såväl filmer som böcker, där upphovsrätten är den yttre gräns för vad som kan lånas ut och vad som kan visas. ***Här ställs biografen och biblioteket inför liknande utmaningar.***

FÖNSTRET MOT VÄRLDEN

Biblioteket har sedan dess begynnelse utgjort ett fönster mot omvärlden, i form av att samla all möjlig form av kunskap, information och kulturarv under ett och samma tak. För bion så har filmduken fungerat som fönstret mot omvärlden. Genom den digitala visningstekniken kan numera allt utspela sig på filmduken, och dessutom fungera interaktivt och stärka den kollektiva upplevelsen. Genom digitaliseringen så finns numera även ett fönster mot omvärlden i var mans hand, i form av en smartphone. ***Biografens interaktiva filmduk för kollektiva upplevelser kan ställas till bibliotekets tjänst. Vad skulle det kunna betyda för biblioteken?***

FRÅN ORD TILL BILD ELLER TILL ORDBILD

Genom digitaliseringen och bildskärmen så har bilden och den rörliga bilden fått en allt större roll då historier skall berättas, nyheter utropas, kunskaper förmedlas och verkligheten uttolkas. Det innebär inte att boken i olika former och det skrivna ordet blir obsoleta i framtiden utan att syntesen mellan film och bok, mellan rörlig bild och text kan skapa en mängd mervärden. *Här skulle biograferna kunna utgöra en resurs för biblioteken.*

BÖCKER SOM BLIR TILL FILM

Väldigt många filmer som går upp på biograferna har en litterär förlaga. Här finns det stora möjligheter till ett kontinuerligt samarbete. Det kan vara alltifrån "se filmen – låna boken", eller "se filmen – bjud in författaren", till att skapa filmcirklar/bokcirklar. Det handlar om att skapa mervärden runt den film som visas och som har en litterär förlaga. *Här skulle biblioteken kunna utgöra en viktig resurs då nya filmer lanseras på biografen.*

IDEELL OCH PROFESSIONELL DRIFT

Biblioteket har med åren kommit att bli en professionell institution. En gång i tiden drevs många bibliotek helt ideellt, förlagda till allmänna samlingslokaler ägda av folkrörelser. Det bildningsideal som förkroppsligats hos dem som drev dessa bibliotek ideellt kan idag säkert spåras bland de bibliotekarierna som i sin profession utgör stommen i dagens biblioteksvärld. Landets biografväsende utgörs idag dels av multiplex (flersalongsbiografer) med regionala upptagningsområden, samt mindre och medelstora biografer (1 – 3 salonger) med lokala upptagningsområden, privat-, kommunalt eller föreningsdrivna. Biografer i de lokala sammanhangen drivs semikommersiellt, d.v.s. en idealitet finns i botten som drivkraft hos biografägaren, men verksamheten måste drivas kommersiellt för att kunna utvecklas. *Professionalitet och idealitet som går hand i hand borde ha framtiden för sig för såväl biografen som för biblioteket? Här borde man dra nytta av varandra?*

POLITIK OCH STYRNING

Såväl biblioteken som biograferna har ett statligt åtagande att förhålla sig till. För biblioteket är detta åtagande mycket mer förpliktande då man lyder under bibliotekslag som ålägger varje kommun att driva minst ett bibliotek. Med lagen medföljer även betydande resurser och åtaganden. Och för att möta framtiden så arbetas det nu fram en nationell biblioteksstrategi som skall sjsättas 2019.

Biograferna har nu en momsbaserad statlig filmpolitik att förhålla sig till. Där erbjuds en mängd biografstöd, administrerade av Filminstitutet som mindre biografer kan söka, eller inte. Men även andra filmkulturella stöd erbjuds till lokala, regionala och nationella aktörer. Indirekt kan man hävda att de filmproduktionsstöd som Filminstitutet administrerar även kommer biograferna till godo. Men hur strukturen skall se ut och hur biograferna skall drivas och utvecklas i en framtid är upp till marknaden och ideella krafter att avgöra. Där kan stöd vara nödvändiga men ytterst icke förpliktigande.

Såväl filmen/biograferna som biblioteken lyder numera helt under den nationella kulturpolitiken. Kulturpolitiken skulle kunna bidra till att stärka samarbeten mellan biblioteken och biograferna, hitta möjligheter till samordning och gemensamma initiativ.

Enskilda kommuner/regioner och bibliotek, liksom biografägare i de lokala sammanhangen har även en viktig roll att spela där bra samarbeten kan fungera som inspirerande exempel för andra.